

Стамбол І.І.,
доцент кафедри бібліотекознавства та інформології
Інституту журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат історичних наук
Ел. пошта: i.stambol@kubg.edu.ua

Ihor Stambol,
Associate Professor of the Department
of Library Science and Informology,
Institute of Journalism,
Borys Grinchenko Kyiv University,
PhD (History)
Email: i.stambol@kubg.edu.ua
ORCID iD 0000-0002-3099-3862

<https://doi.org/10.28925/2524-2644.2020.2-10.5>

УДК 02:001.4

ТЕНДЕНЦІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ У БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВІ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІЙ НАУЦІ

RESEARCH TRENDS IN LIBRARY SCIENCE IN UKRAINIAN AND EUROPEAN RESEARCHES

Бібліотекознавчі наукові дослідження лише зрідка ставали основою книжкових видань. Саме тому пропонується стаття базується лише на кількох десятках книг, які вийшли друком упродовж п'яти останніх років. Українські видання такого напрямку дуже консервативні за тематикою і здебільшого стосуються історії бібліотек чи бібліотечної справи, а також описів різноманітних фондів та збірок. Винятком є харківське видання, що стосується бібліотечної журналістики, та практичний посібник Галини Швецової-Водки, яка є одним із провідних авторів у напрямі бібліотечних студій. Огляд бібліотекознавчої літератури здійснено з використанням електронних каталогів Польщі і Чехії, чим можна пояснити певний ухил проаналізованої літератури в бік національних особливостей цих країн. Що ж стосується європейських видань цього напрямку, то їх значно більше і вони різноманітніші за тематикою, хоча переважно зосереджені на історичних та фондознавчих аспектах. Більшість із них вже у назві містять згадку про бібліотеки та інтригують, наприклад: британське видання "Libraries and reading: intellectual disability and the extent of library diversity" («Бібліотеки і читання: інтелектуальна неспроможність та ступінь різноманітності бібліотек») або польська книга «Biblioteka w chmurze czy chmury nad biblioteką» («Бібліотека в хмарах чи хмари над бібліотеками»), в якій автори намагаються вирішити актуальні проблеми сучасних бібліотек. Також в європейській бібліотечній науці останніх років можна натрапити на інноваційні теми досліджень, які, зокрема, стосуються створення умов для користування бібліотечними фондами осіб із хворобою Альцгеймера, зосереджені на професії бібліотекаря в Чеській Республіці («Кніховна v mém životě: rozhovory s lidmi, kteří svůj život spojili s knižovnou» («Бібліотека в моєму житті: розмови з людьми, які своє життя поєднали з бібліотекою»)) або досвіді читачів бібліотек у Великій Британії.

Ключові слова: бібліотечна наука, українські дослідження, ЄС, нові видання, сучасні бібліотеки.

Library research is not the most popular area of book publishing, so the article is based on only a few dozen books published over the past five years. Ukrainian publications are very conservative in subjects and most of them relates mainly to the history of libraries or librarianship, as well as descriptions of various collections. Exceptions are the Kharkiv poll on library journalism and the practical manuals published by Halyna Shvetsova-Vodka, who is one of the most popular authors in the field of library studies. The review of library literature was carried out using electronic catalogs of Poland and Czech Republic, which determines a certain bias of the analyzed literature towards the national characteristics of these countries. European publications, much more diverse in subjects, although historical and fundraising aspects, are also very common. To a large extent, books contain a popular component, most of which already in the title raise questions, mainly in favor of libraries, for example, the British edition: "Libraries and Reading: Intellectual Disability and the Extent of Library Diversity", or the philosophical title of the Polish book "Biblioteka w chmurze czy chmury nad biblioteką" ("Library in the Clouds or Clouds over Libraries"), in which the authors try to solve current problems of modern libraries. Moreover, in European library science of recent years we can find innovative research topics, in particular, relating to the organization

of library conditions for people with Alzheimer's disease and addressed to the profession of librarian in the Czech Republic and his experience: "Knihovna v mém životě: spojili s knihovnou" ("The Library in My Life: Conversations with People Who Combined Their Lives with the Library") or addressed to the experience of readers of British libraries.

Key words: library science, Ukrainian research, EU, new editions, modern libraries.

Вступ. Бібліотекознавство як сукупність дисциплін, пов'язаних із книжковою, бібліографічною, інформаційною та іншими галузями, доволі активно розвивається під впливом глобальних культурних і технологічних трансформацій. Для фахівців та всіх зацікавлених бібліотечною справою важливо бути ознайомленими із останніми ґрунтовними дослідженнями у цій сфері. Крім того, розумінню актуальних тем у галузі сприяє знання фактів про закордонні досягнення. Найліпшим середовищем для порівняння є Європа, зважаючи на чималу кількість спільних ознак з українським соціокультурним простором і водночас значний технологічний та концептуальний прогрес.

Отже, метою пропонованої статті є з'ясування основних тенденцій бібліотекознавчих досліджень в Україні та європейських країнах. Завдання цієї наукової праці полягають у виокремленні певних груп досліджень, визначенні знакових та оригінальних публікацій, а також у порівнянні українських та європейських тенденцій розвитку означеної галузі науки.

Бібліотекознавчі дослідження нечасто ставали основою книжкових видань. Саме тому стаття базується лише на кількох десятках книг, які вийшли впродовж п'яти останніх років. Пошук видань здійснено за онлайн-каталогами найбільших бібліотек, хоча не можна стверджувати, що проаналізований у статті перелік видань є вичерпним. Крім того, в контексті іноземної літератури основну увагу приділено англійським виданням та виданням мовами наших найближчих країн-сусідів, що перебувають у складі Європейського Союзу: польською та чеською.

Результати й обговорення. Увесь масив проаналізованих українських досліджень можна поділити на чотири основні категорії: історія бібліотек та бібліотечної справи; описи різноманітних фондів та зібрань; інформаційно-комунікативний складник діяльності бібліотек; видання на межі дисциплін.

Переказ історії бібліотек і бібліотечної справи розпочинаємо одеським виданням, автори якого на основі архівних документів, спогадів та опублікованих джерел висвітлюють історію виникнення, становлення та розвитку

Наукової бібліотеки Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова. Також у книзі приділено увагу керівникам та відомим співробітникам бібліотеки [1]. Наступне видання присвячено історії дитячих бібліотек України 1975–1991 рр. [2]. Певною мірою відрізняється від них дослідження, що стосується питань превентивної консервації документів, впровадження інноваційних технологій, принципів, методів та підходів у сучасній системі збереження фондів. Книга містить інформацію про процеси природного та штучного старіння паперу і методичні рекомендації, інструкції та технологічні регламенти, які можна використовувати для уповільнення процесів старіння паперових та новітніх інформаційних носіїв в умовах бібліотечного середовища [3]. Державна архітектурна бібліотека ім. В.Г. Заболотного видала книгу «Будівлі українських бібліотек», до якої увійшли дані про 60 українських книгозбірень. Інформація про кожну бібліотеку має уніфіковану структуру, що наближає видання до категорії довідників [4].

Група видань, що стосуються описів різноманітних фондів і зібрань, є доволі великою. Тому відзначимо лише ті з них, які презентують різні пласти публікацій. Знаковим для бібліотечної справи України є покажчик змісту видання «Бібліотечна планета», який автори справедливо визначають як «своєрідний літопис бібліотечного життя за два десятиліття, з усіма його здобутками і втратами, досягненнями й хибами» [5]. До покажчиків періодики належить і дорожок Національної історичної бібліотеки України, де описано її газетний фонд [6]. Водночас співробітники Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (НБУВ) підготували каталог «Музична Шевченкіана», використовуючи бібліографічні описи музичної Шевченкіани з традиційного каталогу на картках, де зберігаються записи, здійснені бібліотекарями, починаючи від 30-х років ХХ ст. [7]. Окремо варто відзначити ще одне видання — довідник «Сучасна публічна бібліотека від А до Я», представлений Національною бібліотекою України ім. Ярослава Мудрого. Видання систематизує інформацію про організацію роботи публічної бібліотеки, зокрема, в об'єднаній територіальній громаді, що особливо актуально в умовах реформи децентралізації [8].

Інформаційно-комунікативний напрям роботи бібліотек обрали співробітники НБУВ для своєї праці, присвятивши її впровадженню семантичних вебтехнологій у бібліотечно-інформаційну діяльність, змінам, що відбулися у сучасному цифровому середовищі й науковій комунікації, та їх впливові на діяльність наукових бібліотек. У книзі також висвітлено зміни підходів до організації наукових електронних бібліотечних ресурсів та систем пошуку джерел наукової інформації, вимог до компетенцій бібліотечних фахівців та створення цифрових історико-культурних колекцій, інтеграції бібліотечних лінгвістичних інструментів до сучасних вебтехнологій [9]. Темі комунікації присвячено праці Є. Кияниці та Н. Грабар. У дослідженні Є. Кияниці всебічно проаналізовано історію та перспективи впровадження технологій PR у закордонних та вітчизняних бібліотеках [10]. Н. Грабар, своєю чергою, відзначила роль спілкування у бібліотечній справі, визначивши цей процес як один із найголовніших у соціально-функціональній діяльності бібліотеки. Авторка, поміж іншого, визначила кілька періодів бібліотечного спілкування: зародження (культурно-просвітницький характер), становлення (соціально-психологічний), розвиток (соціально-ідеологічний) трансформація (комунікаційно-комунікативний) [11]. Роль бібліотеки у цифровій науці визначила В. Копанева, розглянувши стратегію системно-інтеграційної взаємодії бібліотеки та цифрової науки. Вона відзначила важливе функціональне перетворення книгозбірні з елемента наукової інфраструктури на повноцінного учасника дослідницької діяльності на всіх її етапах — від збору та опрацювання первинних даних до здобуття нових знань [12].

Видання, які ми визначили як ті, що перебувають на межі дисциплін, містять дослідження, що опосередковано стосуються бібліотек. Приміром, одеські юристи розглянули правові аспекти створення та функціонування електронних бібліотек, зокрема проблематику правового регулювання їх діяльності та питання правомірного використання об'єктів, захищених авторським правом [13]. Дослідники НБУВ окреслили участь бібліотек в організації електронного урядування, комунікаційному забезпеченні потреб економічного розвитку та формуванні інформаційної основи для здійснення ефективної регіональної політики. Також у виданні досліджено підходи і напрями управління інформаційно-комунікаційними потоками та особливості використання у цих процесах бібліотечно-інформаційного потенціалу [14].

Л. Глазунова розробила курс «Бібліотечна журналістика», який став теоретичною базою для підготовки та реалізації проекту «Школа бібліотечного журналіста». Також його було опубліковано як посібник для студентів [15]. Відомо дослідниця Г. Швецова-Водка серед десятка інших посібників видала «Ноокомунікологію», що є першою спробою в Україні інтерпретувати досягнення документології відповідно до постулатів теорії ноосфери видатного академіка В. Вернадського [16].

Огляд європейської бібліотекознавчої літератури здійснено з використанням електронних каталогів Польщі та Чехії, чим можна пояснити певний ухил проаналізованих матеріалів у бік національних особливостей цих країн. Серед досліджених європейських видань також доречно виокремити чотири основні групи, які, щоправда, певною мірою відрізняються від українських, а саме: історичні та фондознавчі аспекти; дискусії щодо ролі бібліотек у суспільстві; інновації; аналіз досвіду.

Історичні та фондознавчі аспекти представлені, зокрема, зібранням матеріалів виставки скарбів середньовічної польської культури у Національній бібліотеці Польщі з нагоди 1050-ї річниці хрещення першого історичного правителя цієї країни [17]. Також у спеціальному дослідженні можна ознайомитися з досягненнями польської Центральної статистичної бібліотеки за сто років [18]. В іншій колективній монографії охарактеризовано роль бібліотек у культурному розвитку територій України та Литви, які колись належали до Речі Посполитої [19]. Дві книги стосуються історії чеських книгозбірень, зокрема бібліотеки у місті Клатовий, і загальної історії національних бібліотек [20; 21]. Варто згадати й британське видання, що стосується історії становлення бібліотечної та інформаційної справи у Європі й окремо визначеного внеску англомовних та неангломовних науковців у розвиток цієї галузі науки [22].

Публічні дискусії щодо ролі бібліотек у суспільстві значною мірою інтригують, що помітно вже у назві, наприклад, британського видання *“Libraries and Reading: Intellectual Disability and the Extent of Library Diversity”*, («Бібліотеки і читання: інтелектуальна неспроможність та ступінь різноманітності бібліотек»), що підтверджує значну роль бібліотек у вирішенні глобальних проблем світу [23]. Інша британська колективна праця містить аргументи про важливість бібліотек та їхніх ресурсів у поліпшенні людського життя, здоров'я та різноманітних процесів соціалізації [24]. Водночас третє видання, також із Туманного Альбіону, порушує

питання ресурсності бібліотек в епоху Google та відповідає на питання, яким буде майбутнє наукового пошуку [25].

Інноваційна тематика представлена в польському виданні, автори якого досліджують використання хмарних технологій у бібліотеках, наголошуючи на важливості застосування провідних вебтехнологій у бібліотечних закладах, що стане запорукою «розвіяння хмар над бібліотеками» [26]. Зовсім інший інноваційний напрям висвітлюється у британській книзі: автори переймаються проблемами людей із хворобою Альцгеймера і пропонують інформацію для осіб, які доглядають за такими хворими, та інструкцію щодо забезпечення їхніх інформаційних потреб [27].

Своєрідною та тенденційною для європейської науки є категорія досліджень, в яких аналізується досвід бібліотечних фахівців. Наприклад, одне чеське видання містить спогади і рефлексії бібліотечних співробітників Празької міської бібліотеки [28]. В іншому викладено враження про роботу Слов'янської бібліотеки празького Климентинума [29]. Цікавий аспект бібліотечної справи демонструє берлінське видання, зокрема, йдеться про міжнародне та порівняльне бібліотекознавство. Автор охарактеризував методологію та концепції міжнародних відносин між бібліотеками різних країн, визначив ступені освоєння інновацій у бібліотеках світу [30]. Водночас унікальний приклад бібліотекознавчих публікацій пропонують британські фахівці, які видали серію «досвідів користувачів бібліотек» [31]. Вони створили не лише видання, а й інформаційний інтернет-портал, що містить чимало інформації щодо стану, розвитку і перспектив бібліотечної справи. Узагалі бібліотечні інтернет-ресурси, огляд яких не ввійшов до цієї статті, є дуже важливою складовою частиною бібліотекознавства, яка демонструє здобутки цієї галузі та може бути джерелом для нових досліджень. Як приклад наведемо ресурс всеукраїнського «Біографічного рейтингу», базу даних якого можна використовувати для нових біобібліографічних та інших досліджень [32].

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що українські видання переважно демонструють консерватизм у підході до бібліотечної науки. Найбільше бібліотечних досліджень як в Україні, так і в європейських країнах є фондознавчими оглядами, що стосуються історії книгозбірень та різноманітних інновацій. Утім, помітний акцент зроблено і на інформаційній складовій роботи бібліотек. Різниця

між українськими та європейськими бібліотекознавчими студіями доволі виразна. Популярніші та більш прогресивні напрями майже не вивчаються в українських монографічних дослідженнях, лише представлені у статтях та авторефератах дисертацій. Європейські видання популярнішого формату та значно різноманітніші, вони розглядають сучасні теми, зокрема інклюзію та особистісний підхід до історії й оцінки досвіду бібліотекарів.

Список використаних джерел

1. Два століття служіння книзі. Історія Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова, 1817–2017: [моногр.] / [Алексєєнко М.В. та ін.; відп. ред. Подрезова М.О.]; Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, Наук. 6-ка. Одеса: ОНУ, 2017. 290 с.
2. Історія розвитку бібліотек України для дітей: (кінець XIX — XX ст.): моногр. / [А.І. Гордієнко, Т.М. Турбаніст, Т.В. Шамаріна та ін.]; М-во культури України, Нац. 6-ка України для дітей. К.: Ліра-К, 2017. 589 с.
3. Муха Л. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: збереження, консервація та реставрація бібліотечних фондів в Україні (1992–2019) / НАН України, Нац. 6-ка України ім. В.І. Вернадського, Центр консервації і реставрації. К.: НБУВ, 2019. 232 с.
4. Будівлі українських бібліотек: матеріали бібліотекознав. дослідж. / Держ. наук. архітектур.-буд. 6-ка ім. В.Г. Заболотного; [уклад. В.М. П'яскіна]. К.: ДНАББ ім. В.Г. Заболотного, 2017. 278 с.
5. «Бібліотечна планета» (1998–2018): системат. покажч. змісту / Нац. 6-ка України ім. Ярослава Мудрого; [упоряд. Н. Тертичка]. К.: Нац. 6-ка України ім. Ярослава Мудрого, 2018. 215 с.
6. Газетний фонд Національної історичної бібліотеки України, 1728–2007: каталог колекції. К.: Вид. дім «Вініченко», 2020. 132 с.
7. Музична Шевченкіана у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського / [відп. ред. Л.Г. Руденко; наук. ред. Л.В. Івченко; уклад.: Л.В. Івченко та ін.]; НАН України, Нац. 6-ка України імені В.І. Вернадського, Ін-т книгознавства. К.: Академперіодика, 2019. 990 с.
8. Сучасна публічна бібліотека від А до Я: довідник / [Н.І. Розколупа та ін.; наук. ред. Н.І. Розколупа]; Нац. 6-ка України ім. Ярослава Мудрого. К.: Нац. 6-ка України ім. Ярослава Мудрого, 2019. 191 с.
9. Семантичні технології у науковій бібліотеці: [колект.] моногр. / [Т.Ю. Власова та ін.; відп. ред. К.В. Лобузінна]; НАН України, Нац. 6-ка України ім. В.І. Вернадського. К.: НБУВ, 2019. 311 с.
10. Кияниця Є. Зв'язки бібліотек з громадськістю в соціокультурному просторі регіону: моногр. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К.: Ліра-К, 2018. 179 с.
11. Грабар Н. Феномен спілкування в бібліотечній сфері: моногр. Х.: Стильна типографія, 2017. 280 с.

12. Копанева В. Бібліотека в середовищі цифрової науки: системно-інтеграційна взаємодія: моногр. К.: Ліра-К, 2020. 322 с.

13. Правове регулювання використання зображень у електронних бібліотеках за законодавством України: моногр. / [О.І. Харитонova та ін.]; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». О.: Юрид. літ., 2017. 70 с. Бібліогр.: с. 58–64.

14. Бібліотека в реалізації державотворчої інформаційної політики: [моногр.] / [В. Бондаренко та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. К.: Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2016. 323 с.

15. Бібліотечна журналістика: метод. матеріали до курсу / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г. Короленка, Харків. обл. від-ня (філ.) ВГО «Укр. бібл. асоц.»; [уклад.: Л.В. Глазунова, С.М. Миценко]. Х.: ХДНБ ім. В.Г. Короленка, 2015. 286 с.

16. Ноокомунікологія: навч.-метод. посіб. для студ. магістратури спец. «029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» / Г.М. Швецова-Водка; Рівнен. держ. гуманітар. ун-т, ф-т док. комунікацій та менеджменту, каф. док. комунікацій і бібл. справи. К.: Кондор, 2019. 108 с.

17. The first/the oldest in the collections of the National Library of Poland / scientific editor Miłosz Sosnowski; translation Alicja Rosé. Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2019. 318 s.

18. Centralna Biblioteka Statystyczna 1918–2018 = Central Statistical Library 1918–2018 / Bożena Łazowska. Warszawa: Centralna Biblioteka Statystyczna im. Stefana Szulca, 2018. 220 s.

19. Biblioteki w kulturze Kresów / pod redakcją naukową Marii Kalczyńskiej, Danuty Szewczyk-Kłos, Anny Jańdziak i Pawła Melczewskiego; Uniwersytet Opolski, Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2017. 154 s.

20. 160 let knihovny v Klatovech: 1860–2020: zajímavosti z historie a vývoje klatovského knihovnictví. [s. L.]: Klatovy: Městská knihovna, 2020.

21. Kubiček, J. Dějiny veřejných lidových knihoven v českých zemích = History of public libraries in the Czech Lands. [s. L.]: Brno: Moravská zemská knihovna, 2019.

22. Ibekwe, F. European Origins of Library and Information Science. Fidelia Ibekwe. [s. L.]: Bingley: Emerald Publishing, 2019.

23. Conner, M.; Plocharczyk, L. Libraries and Reading: Intellectual Disability and the Extent of Library Diversity. [s. L.]: Bingley: Emerald, 2020.

24. Cox, F. M.; Hines-Martin, V.; Cunningham, H. R. Library Collaborations and Community Partnerships: Enhancing health and quality of life. [s. L.]: London; New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2020.

25. Mcleish, S. Resource Discovery for the Twenty-First Century Library: Case studies and perspectives on the role of IT in user engagement and empowerment. [s. L.]: London: Facet Publishing, 2020.

26. Biblioteka w chmurze czy chmury nad biblioteką / pod redakcją Tomasza Piestrzyńskiego, Justyny Jerzyk-Wojteckiej. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2018. 298 s.

27. Ickey, T. J. Library Dementia Services: How to meet the needs of the Alzheimer's community. [s. L.]: Bingley: Emerald Publishing, 2020.

28. Lánská, D. Knihovna v mém životě: rozhovory s lidmi, kteří svůj život spojili s knihovnou. [s. L.]: Praha: Městská knihovna v Praze, 2019.

29. Vacek, Jiří. Slovanská knihovna — můj osud: mozaika vzpomínek. Praha: Národní knihovna České republiky. Slovanská knihovna, 2016. 174 s.

30. Lor, P. J. International and Comparative Librarianship: Concepts and methods for global studies. [s. L.]: Berlin; Boston: De Gruyter Saur, 2019.

31. Priestner, A. User Experience in Libraries: yearbook 2019. [s. L.]: Goxhill: UX in Libraries, 2020.

32. Стамбол, І. Тенденції розвитку новітньої біобібліографії (за матеріалами всеукраїнського «Біографічного рейтингу»). *Інтегровані комунікації*. 2020. № 8. URL: <https://doi.org/10.28925/2524-2644.2019.2.13>

References

1. Два stolittia sluzhinnia knyzi. Istoriiia Naukovoї biblioteki Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova, 1817–2017. (2017). Monohrafiia [Aliexsieienko M. V. ta in.; vidr. red. Podrezova M. O.], Odes. Nats. Un-t im. I. I. Mechnykova, Naukova biblioteka, Odesa: ONU, 290 p. [in Ukrainian].

2. Istoriiia rozvytku bibliotek Ukrainy dlia ditei: (kinets XIX–XX st.). (2017). Monohrafiia [A. I. Hordiienko, T. M. Turbanist, T. V. Shamarina ta in.], M-vo kultury Ukrainy, Nats. biblioteka Ukrainy dlia ditei, Kyiv: Lira-K, 589 p. [in Ukrainian].

3. Mukha, L. (2019). Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho: zberezheniia, konservatsiia ta restavratsiia biblioteknykh fondiv v Ukraini (1992–2019). NAN Ukrainy, Nats. biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, Tsentr konservatsii i restavratsii, Kyiv: NBUV, 232 p. [in Ukrainian].

4. Budivli ukrainskykh bibliotek: materialy bibliotekoznavchykh doslidzhen. (2017). Derzh. nauk. arkhitekturno-budivna biblioteka im. V. H. Zabolotnoho, [uklad. V. M. Piaskina], Kyiv: DNABB im. V. H. Zabolotnoho, 278 p. [in Ukrainian].

5. «Bibliotchna planeta» (1998–2018): systematychnyi pokazhchyk zmistu. (2018). [Uporiadnyk N. Tertychka], Kyiv: Nats. biblioteka Ukrainy im. Yaroslava Mudroho, 215 p. [in Ukrainian].

6. Hazetnyi fond Natsionalnoi istorichnoi biblioteki Ukrainy, 1728–2007. (2020). Katalog kolektsii, Kyiv: Vydavnychi dim «Vinichenko», 132 p. [in Ukrainian].

7. Muzychna Shevchenkiana u fondakh Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho. (2019). [Vidp. redaktor L. H. Rudenko; nauk. redaktor L. V. Ivchenko; ukkladach L. V. Ivchenko ta in.], NAN Ukrainy, Nats. biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho, In-t knyhoznavstva, Kyiv: Akadempriodyka, 990 p. [in Ukrainian].

8. Suchasna publiczna biblioteka vid A do Ya. (2019). Dovidnyk, [N. I. Rozkolupa ta in.; nauk. Red. N. I. Rozkolupa], Nats. biblioteka Ukrainy im. Yaroslava Mudroho, Kyiv: Nats. biblioteka Ukrainy im. Yaroslava Mudroho, 191 p. [in Ukrainian].

9. Semantychni tekhnologii u naukovi bibliotetsi. (2019). [Kolektyvna monohrafiia, [T. Yu. Vlasova ta in.; vidp. redaktor K. V. Lobuzina], NAN Ukrainy, Nats. biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, Kyiv: NBUV, 311 p. [in Ukrainian].
10. Kyianytsia, Ye. (2018). Zviazky bibliotek z hromadskistiu v sotsiokulturnomu prostori rehionu. Monohrafiia, Kyivskiy natsionalnyi universytet kultury i mystetstv, Kyivskiy natsionalnyi torhivno-ekonomichnyi universytet, Kyiv: Lira-K, 179 p. [in Ukrainian].
11. Hrabar, N. (2017). Fenomen spilkuvannia v biblioteknii sferi. Monohrafiia, Kharkiv: Stylna typohrafiia, 280 p. [in Ukrainian].
12. Kopanieva, V. (2020). Biblioteka v seredovyskhi tsyfrovoy nauky: systemno-intehratsiina vzaiemodiia. Monohrafiia, Kyiv: Lira-K, 322 p. [in Ukrainian].
13. Kharytonova, O. I. et al (2017). Pravove rehuliuvannia vykorystannia zobrazhen u elektronnykh bibliotekakh za zakonodavstvom Ukrainy. Monohrafiia, Natsionalnyi universytet «Odeska yurydychna akademiia», Odesa: Yurydychna literatura, 70 p., Bibliohr.: p. 58–64 [in Ukrainian].
14. Bondarenko, V. et al (2016). Biblioteka v realizatsii derzhavotvorchoi informatsiinoi polityky. Monohrafiia, NAN Ukrainy, Nats. biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, Kyiv: Nats. biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho, 323 p. [in Ukrainian].
15. Hlazunova, L. V. & Mytsenko, S. M. (2015). Bibliotekna zhurnalistyka. Metod. materialy do kursu, Kharkiv: KhDNB im. V. H. Korolenka, 286 p. [in Ukrainian].
16. Shvetsova-Vodka, H. M. (2019). Nookomunikolohiia. Navch.-metod. posibnyk dlia studentiv mahistratury spets. «029 Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava». Kyiv: Kondor, 108 p. [in Ukrainian].
17. The first/the oldest in the collections of the National Library of Poland. (2019). Scientific editor Miłosz Sosnowski, translation Alicja Rosé, Warszawa: Biblioteka Narodowa, 318 p. [in Polish].
18. Łazowska, Bożena (2018). Centralna Biblioteka Statystyczna 1918–2018 = Central Statistical Library 1918–2018. Warszawa: Centralna Biblioteka Statystyczna im. Stefana Szulca, 220 s. [in Polish].
19. Biblioteki w kulturze Kresów. (2017). Pod redakcją naukową Marii Kalczyńskiej, Danuty Szewczyk-Kłos, Anny Jańdziak i Pawła Melczewskiego; Uniwersytet Opolski, Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 154 s. [in Polish].
20. 160 let knihovny v Klatovech: 1860–2020. (2020). Zajímavosti z historie a vývoje klatovského knihovnictví. [s. l.]: Klatovy: Městská knihovna [in Polish].
21. Kubíček, J. (2019). Dějiny veřejných lidových knihoven v českých zemích = History of Public Libraries in the Czech Lands. [s. l.]: Brno: Moravská zemská knihovna [in Polish].
22. Ibekwe, F. (2019). European Origins of Library and Information Science. Bingley : Emerald Publishing [in English].
23. Conner, M., & Plocharczyk, L. (2020). Libraries and Reading: Intellectual disability and the extent of library diversity. [s. l.]: Bingley: Emerald [in English].
24. Cox, F. M., Hines-Martin, V., & Cunningham, H. R. (2020). Library Collaborations and Community Partnerships: Enhancing health and quality of life. [s. l.]: London ; New York : Routledge, Taylor & Francis Group [in English].
25. Mcleish, S. (2020). Resource Discovery for the Twenty-First Century Library: Case studies and perspectives on the role of IT in user engagement and empowerment. [s. l.]: London: Facet Publishing [in English].
26. Biblioteka w chmurze czy chmury nad biblioteką. (2018). Pod redakcją Tomasza Piestrzyńskiego, Justyny Jerzyk-Wojteckiej. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 298 s. [in Polish].
27. Ickey, T. J. (2020). Library Dementia Services: How to meet the needs of the Alheimers community. [s. l.]: Bingley: Emerald Publishing [in English].
28. Lánská, D. (2019). Knihovna v mém životě: rozhovory s lidmi, kteří svůj život spojili s knihovnou. [s. l.]: Praha: Městská knihovna v Praze [in Czech].
29. Vacek, Jiří (2016). Slovanská knihovna — můj osud: mozaika vzpomínek. Praha: Národní knihovna České republiky, Slovanská knihovna, 174 s. [in Czech].
30. Lor, P. J. (2019). International and Comparative Librarianship: Concepts and methods for global studies. [s. l.]: Berlin; Boston: De Gruyter Saur [in English].
31. Priestner, A. (2020). User Experience in Libraries: Yearbook 2019. [s. l.]: Goxhill: UX in Libraries [in English].
32. Stambol, I. (2020). Tendentsii rozvytku novitnoi biobibliohrafi (za materialamy vseukrainskoho «Biohrafichnoho reitynhu»). *Integrated Communications*, 2020, No 8 [in Ukrainian].
<https://doi.org/10.28925/2524-2644.2019.2.13>

Подано до редакції: 30.11.2020 р.
 Прийнято до друку: 28.12.2020 р.